

Επισημέφθηκα τό Αρχείο του φίλου Χριστάκη Σαββίδη στή Λεμεσό στίς II και I2 Μαΐου 2008 για συλλογή πληροφιών σχετικά μέ τους Λεμεσιανούς γλεντζένες-τραγουδηστές της εποχής του 1900 μέχρι το 1947. Οι γλεντζένες-τραγουδηστές αυτοί συνεχίζουν τήν δραστηριότητα των αυτή μέχρι σήμερα πού γράφονται οι γραμμές αυτές Μάϊος του 2008. Ένας λαϊκός μουσικός πολιτισμός πού αφορά μόνον τήν Λεμεσό και αρχίζει από τήν άφηξη των Αγγλων αποικιοκρατών στήν Κύπρο τό 1878 περίπου.

Στήν βιογραφία του ο Χρ. Σαββίδης που παρεχώρησε πρός τό αρχείο-βιβλιοθήκη του κου Τότη Κανδαλιού αναφέρει ότι και ο ίδιος τραγουδούσε στά στενά σοικάκια της πόλης, και γλεντούσε στίς μικρές αλλά γραφικές ταβέρνες της πόλης μεταξύ 1937 και 1949.

Θυμάται ομως και πιέ παλιούς γλεντσένες-τραγουδηστές τά ονόματα των οποίων αναφέρει. Άναφέρει επίσης τίς ταβέρνες και τίς περιοχές των, τά χάνια, τά πανδοχεία και τά κουρεία απόπου οι γλεντζένες αυτοί ξεκινούσαν. Θυμάται επίσης πολλούς παλιούς αλλά "φτασμένους" γλεντζένες πού τργυρνούσαν και τραγουδούσαν στά στενά μέχρι τό πρωί.

Από τήν πολύχρονη παρουσία του στά κοινά της πόλης άκουσε τούς ίδιους τους γλεντζένες-τραγουδηστές νά τραγουδούν, πούς είνε από κοντά και εγνώρισε τά κατορθώματα των. Γιά ορισμένους από αυτούς άκουσε από τούς πιό παλιούς για τήν ποιότητα της φωνής των και γιά τόν χαρακτήρα των.

Υποστηρίζεται ότι τό άφθονα και φτηνό αρασί που υπήρχε στή Λεμεσό μαζί μέ τό ούζο και τήν ζιβανία, η παρουσία πολλών ταβερνών και η ξεγνιασιά από τήν αποχώρηση των Τούρκων κατακτητών συνέβαλαν στήν δημιουργία αυτού του λαϊκού μουσικού πολιτισμού. Δέν πρέπει ομως νά παραγνωρίζεται και ο εύθυμος και γλεντζές χαρακτήρας του Λεμεσιανού πού έχει δημιουργήσει και τά ιαρναβάλια και τή γιορτή του ιρασιού. Εδώ μπορούμε νά αναφέρουμε ότι τό εργοστάσιο Κατζηπαύλου λειτούργησε τό 1844 και η ΚΕΟ τό 1927. Υπήρχαν καθ' ορισμένες μικρές Τούρκικες βιοτεχνίες κατασκευής φίνων, κονιάκ, ούζου και ζιβανίας. Οι συγκεντρώσεις και εκκινήσεις των γλεντζεδων και τραγουδηστών αυτών έχει μεγάλη ~~κακότητα~~ σχέση μέ τούς χώρους των κουρείων, ταβερνών, χανιών και πανδοχείων.

Πολλές φορές οι γλενζέδες-τραγουδηστές τραγουδού-
σαν μέσα σέ βάρης κοντά στήν παραλία οταν υπήρχε φεγγάρι
και ασφαλώς χωρίς κύματα. Γέμιζαν τήν βάρη μέ τοτό και
άφθινο μεζέ και διασκέδαζαν.

Ο φίλος Χριστάκης Σαββίδης αναφέρει ονόματα τραγου-
δηστών, ονόματα ταβερνών, πανδοχείων και χανιών, κουρείων
και στενών δρόμων από όπου περνούσαν τραγουδώντας.

Γλεντζέδες-τραγουδηστές

Βασίλης Μιχαηλίδης	Γλαύκος Αλιθέρσης
Γεώργιος Φασουλιώτης	Ταπάκος
Ιάνος Θασουλιώτης	Μπόνης
Μπουλτών μέτη χαβάγια	Στούππος
Κλεάνθης Θανάρης	Τσιατταλιός Πιάγκος
Ραπάς	Ιωαννίδης Γιάννης
Παπατζιάκος	Γιωργαλλέτος Γιώργος
Φώτος Ηρακλος	Κασιής
Λούβρης	Αποστολίδης Τάκης
Άποστολίδης Χρίστος (βιολί)	Τσάρνος Γιάγκος
Τσαβάς	Ξολωμονίδης Γιώργος
Ηουτσοχήτο	Ντόριαν (Δημητριάδης Δημ.)
Ευέλθων Πιτσιλλίδης	Ξενοφών Φαρμακίδης
Μαλεκιάδης	Σκουμπαρέλλος
Τσικιουρής	Γιαννής ο Κκέλης.
Ταβέρνες	Παν. Χριστοφίδης

Φημισμένες οι ταβέρνες της Εξαμούνας, Παμπούλας-Συδαμάχωρι πλατείας Κιεσογλουδηών, του λιμανιού και του τουρκομαχαλλά.

Κιολάς ο πατέρας, Ευαγόρας, ο Πεγιάζης στή Γερμασόγεια, Ηράκλειο, Γιαγκουδητού, της σιναμινιάς, του ζαλατίνα, Ο ανεμόμυλος, του Άλι Ριζά, του Γιάννη του Πασιή, Τό καλυβάκι, η ήλιματαρή, του Πατή, τό θουρνούδι, του Μηνά, του Κούτσιου, του Κάρδου, του Αριστού (Χούμουν) του Μυθυμή, του Λάζαρου. Επίσης πλούσιο μεζέ και ποτό πρόσφερναν και οι μπακαλοταβέρνες, τό πρωί μικρομπακάλικα και τά βράδυ γραφικές ταβέρνες όπως του Φοινώτη και του Αγιομαμήτη.

Δρόμοι και στενοσόκηκα

Ολος ο παραλιακός από τό τελωνείο μέχρι τό Αιταίο, Αγίου Αγδρέου και όλοι οι δρόμοι που καταλήγουν από τόν παραλιακό μέχρι την πλατεία Κιεσογλουδηών δηλαδή Ζήνωνος, Όθωνος και Αμαλίας, Βασιλίσσης Καρλότας, Αθανασίου Διάκου Ελένης Παλαιολογίνας, Λυκαρτησίας ήτλ.. ήτλ.

Μεγάλα και ζαμουστά χάνια στή Λεμεσό υπήρξαν του Ηαμπανελλή, του Φασουλιώτη, του Γαλαταριώτη, του Συκοπετρίτη, του Κούνου, του Παπακώστα, τό χάνι της Χατζηαγγελούς.

Πανδοχεία

Συνήθως τά πανδοχεία ήταν μεγάλα σπίτια μέ πολλές κάμαρες και αυλή. Τά άτομα που έμεναν στά πανδοχεία δέν έφεραν μαζί των τά ζώα των η ήταν κάποιας ανώτερης κοινωνικής τάξης. Μεγάλα πανδοχεία και ονομαστά του Αχιμέτη, της Παναγιώτας και της Καρίκας, τό Λουζορ, τό Εξέλσιορ, του Ροδοσθένη.

Κουρεία

Κουρεία στή Λεμεσό υπήρχαν αρκετά αλλά μόνον απ' ορισμένα ξεκινούσαν οι γλεντζένες-τραγουδηστές διότι και ο κουρέας-ιδιοκήτης ήταν γλεντζές τραγουδηστής πού μέ τό κλείσιμο του κουρείου τό βράδυ αιμέσως η παρέα μέ κιθάρες και μανδολίνα στούς δρόμους και μετά στήν ταβέρνα της αρεσκείας της ομάδας.

Ονομαστά κουρεία βάσεις των γλεντζέδων τραγουδηστών πού μπορούν νά αναφερθούν, τό κουρείο του Παναγιώτη Χριστοφίδη στόν παραλιακό δρόμο, τό κουρείο του Κασιέ δίπλα από τό μεγάλο παντοπωλείο, το κουρείο του Γιργαλλέτου στήν γωνία Αθηνών και Κράσφιηλτ, τό κουρείο του Κύπρου Τόκια στήν σημερινή Ανεξαρτησίας.

Υ.Γ. Ο φίλος Χρ. Σαββίδης μου παρεχώρησε και 2 φωτογραφίες που απεικονίζουν Λεμεσιανούς γλεντζένες της εποχής του 1916 και μίαν άλλη τής περιόδου του 1978 - 1980.

Με αίνετη ωραιότητα θέλω
να ωραίεσσαν και δοκιμή
γνωστείν και νοί τον αγχόνη
Για τίν αύρια ταίριαν σε με
δουλιαν τον δεκ Πατμενιαν εδην
και αφορούσαν την έποχη του

